

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'na Göre Spor Anonim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Diğer Anonim Şirketlerle Karşılaştırılması*

Aydın Alber YÜCE

Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Kayseri, Türkiye,
aydinalberyuce@gmail.com (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri	ÖZ
<p>Makale Geçmişi Geliş: 02.07.2022 Kabul: 07.09.2022 Yayın: 12.09.2022</p> <p>Anahtar Kelimeler: Anonim şirketler, yönetim kurulu, şirket yöneticilerinin sorumluluğu, spor anonim şirketi, spor anonim şirketlerinde yönetim.</p>	<p>Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu ile, spor faaliyetlerine katılan anonim şirketlerin "spor anonim şirketi" vasfını kazanmaları öngörülmektedir. Spor anonim şirketleri, hem bir spor kulübüne bağlı şekilde hem de bir spor kulübünden bağımsız olarak kurulabilecektir. Kanunun genel gerekçesine göre, böylelikle, profesyonel olmayan spor dalları da dahil olmak üzere sporda şirketleşmenin önü açılmaktadır. Spor anonim şirketi niteliğinin kazanılabilmesi için Gençlik ve Spor Bakanlığı nezdinde bu yönde bir tescil şartı getirilmektedir.</p> <p>Kanun teklifinin TBMM Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda kabul edilmesinden itibaren, kamuoyunda özellikle spor kulüplerinin yönetiminde bulunanların sorumluluklarının önemli derecede ağırlaştırıldığı yönünde yorumlar yapılmıştır. Ancak, bizzat teklife ait genel gerekçede, ticaret kanununa benzer düzenlemeler yapıldığı belirtilmektedir. Dolayısıyla, kanun teklifi yasalaştığı için, spor kulüpleri açısından önemli değişiklikler gelmiştir. Zira, spor ekonomisinin önemli bir kısmını pay senetleri borsada işlem gören dört büyük futbol kulübünün oluşturduğu bilinmektedir.</p> <p>Kanun ile, spor anonim şirketlerine getirilen mali kısıtlamalarla birlikte, bazı temlik ve borçlanma işlemleri de suç olarak düzenlenmektedir. Spor anonim şirketlerine denk bütçe zorunluluğu bu Kanun ile getirilmektedir. Bütçe denkliği denetimini ilgili spor federasyonu gerçekleştirecektir. Ayrıca Kanun ile, spor anonim şirketleri açısından bazı tür kamu borçlarının bulunmaması zorunluluğunun konulması da bu anlamda dikkat çekicidir.</p> <p>Bu çalışmada, spor anonim şirketi kavramı incelenecektir. İnceleme, "spor anonim şirketi" kavramının, bu vasıfta olmayan anonim şirketlere göre ne türde bir farklılık arz ettiğine yönelik olacaktır. Bilhassa, spor anonim şirketlerinin hissedarlık yapısı ve yönetimi açısından farklılığın ortaya konulması, özellikle, aslında TTK ve SerPK ile kabul edilmiş olan sistemle karşılaştırmak suretiyle yapılacaktır. Bu anlamda ayrıca, Kanun ile gelen sorumluluk sistemi ile mali disiplinin sağlanmasına yönelik hükümlerin, halihazırda faal olan anonim şirketlerin tabi olduğu sisteme nazaran nasıl bir farklılık arz ettiğine temas edilecektir</p>

Sport Joint Stock Companies and a Comparison with Alternate Joint Stock Companies According to the Code of Sports Clubs and Sports Federations Nr. 7405

Article Info	ABSTRACT
<p>Article History Received: 02.07.2022 Accepted: 07.09.2022 Published: 12.09.2022</p> <p>Keywords: Joint stock companies, board of directors, liability of company directors, sports joint stock companies, management in sports joint stock companies.</p>	<p>Joint stock companies that engage in sports activities are expected to get the classification of "sports joint stock company" under the Law on Sports Clubs and Sports Federations. Sports joint stock corporations can be established both as part of a sports club and as a stand-alone entity. According to the general logic of the Code, this opens the door to involvement of establishment of a legal corporation in sports, even amateur sports. A registration requirement is brought before the Ministry of Youth and Sports in order to achieve the registration of a sports joint stock company.</p> <p>Since the proposal of the code was approved by the Grand National Assembly of Turkey's National Education, Culture, Youth, and Sports Commission, public opinions have stated that individuals in charge of sports clubs now have significantly more obligations. However, it is stated in the general justification for the Code that regulations similar to the provisions of the Turkish Commercial Code has been made. As a result, since the proposal has become law, great changes have occurred in terms of sports clubs. Because it is well known that the four major football clubs, whose stocks are listed on the stock exchange,</p>

account for a considerable portion of the sports economy.

Some assignment and borrowing operations, as well as financial restrictions imposed on sports joint stock companies, are regulated as crimes under the Code. With this Code, a balanced budget requirement for sports joint stock enterprises is also implemented. The budget balance control will be carried out by the relevant sports federation. Furthermore, it is noteworthy in this regard because the Code includes a requirement for sports joint-stock corporations not to have certain forms of public indebtedness.

The notion of a sports joint stock corporation will be examined in this work. The focus of the examination will be on how the notion of "sports joint stock company" differentiates from joint stock companies that do not have this qualification. Comparing the TTK and SerPK models with the system brought by the Code actually will illustrate the differences in terms of shareholding structure and management of sports joint-stock companies. In this regard, it will be discussed how the liability framework of the Code, as well as the rules for ensuring financial discipline, vary from the system that currently regulates actual joint stock corporations.

Atıf/Citation: Yüce, A. A. (2022). 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'na Göre Spor Anonim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Diğer Anonim Şirketlerle Karşılaştırılması, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), s.482-500.

* "İş bu çalışma, 13-15 Mayıs 2022 tarihleri arasında düzenlenmiş olan "Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi 2022"de sunulmuş olan "7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'na Göre Spor Anonim Şirketlerinin Diğer Anonim Şirketlerle Karşılaştırılması" isimli sözlü bildirinin, kısmî değişiklik ve ilâveler ile genişletilmiş yazılı halidir."

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

7405 sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu (SKSFK), 26 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹. Kanun, yürürlüğe girmeden önceki dönemde, özellikle, anonim şirkete dönüşmüş olan spor kulüpleri, bunların malî yapıları ve özellikle spor kulüplerinin yöneticilerinin hukukî sorumluluğu açısından, mevcut hukukî rejime nazaran önemli derecede değişiklikler getirecek olması dolayısıyla ses getirmiştir. Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardında yatan pek çok farklı gerekçe bulunmaktadır². Bununla beraber, çalışma konumuz açısından özel olarak işaret etmek gerekirse, Kanun'un amacı spor kulüplerinin içinde bulunduğu malî sorunların önüne geçmektir. Bilindiği üzere³, Mayıs 2022 itibariyle dört büyük spor kulübünün toplam borcu 17 milyar TL gibi astronomik bir düzeye ulaşmıştır. Özellikle, son sekiz yılda bu borç %534 oranında artmıştır⁴.

Elbette, sportif faaliyetlerin başarısız idaresi bu borçların temelinde yatan en önemli gerekçedir. Ancak, 2021 ve 2022 yıllarında döviz kurunda yaşanan dalgalanma da bu borçları katlamıştır. Kanun'un genel gerekçesinde de borcun altından kalkılamayacak düzeye ulaşmasının sebeplerine genel olarak, kulüplerin yeterince finansal kaynak yaratamamalarına karşılık, gider ve harcamaları kontrolsüz yapmaları nedeniyle adeta istikrar kazanmış bütçe açıkları ile net dönem zararları ve bu olumsuz finansal tablonun çok yüksek maliyetli borçlanma vasıtasıyla finanse edilmesi; bilhassa futbol kulüplerinin kurumsallaşma, idare ve organizasyon eksiklikleri ile kamuyu aydınlatma yönünden eksiklikleri; finansal disiplin ve kontrol eksikliği ve bu eksikliklerin ortadan kaldırılmasına yönelik yeterli tedbirlerin alınmaması, önemli iktisadî idare hatalarının yapılması, özellikle sportif personel ödemelerinde görülmek üzere giderlerin gelirlere nisbeten sürekli artması ve gelirlere orantı taşımayan yüksek sözleşme fesih bedellerinin ödenmesi, transfer harcamalarının büyük oranda açık vermesi, bütçenin kötü olarak idaresinden kaynaklanan kaynak ihtiyacının sürekli artması, ortaya çıkan finansal tablo açıklarının çoğunlukla kısa vadeli borçlanma ve yüksek faizlerle finanse edilmesi şeklinde işaret edilmiştir⁵.

SKSFK, esas itibariyle, spor kulüplerini sebepleri işaret edilen malî buhrandan kurtarmak ve belirli bir ekonomik disiplin getirmek için yürürlüğe konulmuştur. Bu doğrultuda, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin iktisadî ve malî olanaklarını geliştirmek yoluyla şeffaflığı ve güvenilirliği artırmak, kulüp ve şirket alacaklılarının korunmasına gerekli ehemmiyeti vermek ve bu bağlamda spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin kamu ve özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerine karşı yükümlülüklerini zamanında ifa etmelerini sağlamak, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinin malî yapılarına daha çok disiplin ve akılcılık getirmek, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerini elde ettikleri gelirlerini esas alarak yönetmeye teşvik etmek, sonuç olarak

¹ 26 Temmuz 2022 tarihinde ise, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, Spor Anonim Şirketlerinin Esas Sözleşmesinin Asgari İçeriği, Ortaklık Yapısı, Pay Sahipliği, Sermayesi ve Organlarına İlişkin Usul ve Esaslar Tebliği (RG. 26.7.2022, S: 31904) çıkarılmıştır. Bu çalışmada, gerekli olduğu ölçüde Tebliğ hükümlerine de temas edilecektir.

² Kanun'un genel gerekçesi için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss324.pdf> (Bundan sonra Komisyon Raporu olarak anılacaktır).

³ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-61323067>, E.T. 2.6.2022.

⁴ Komisyon Raporu, Genel Gerekçe, s. 8.

⁵ Komisyon Raporu, Genel Gerekçe, s. 8.

sporun gelişimi için spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerini daha sorumlu harcama yapmaya zorlamak ve sporun uzun vadede devamlılığını korumak kanunun hedeflerindedir⁶.

Kanun, 4 kısım, alt bölümler ve 60 maddeden oluşmaktadır. Kanun'da ayrıca, geçici 3 madde bulunmaktadır. Çalışma konumuz temel itibarıyla spor anonim şirketlerini kapsadığından, inceleme kapsamında 7405 sayılı Kanun'un ikinci kısmının ikinci ve üçüncü bölümlerine yoğunlaşılacaktır.

Aşağıda, Kanun'un genel sistematüğini içeren bir diyagrama yer verilmektedir:

I. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİ

A. Spor Anonim Şirketi Vafının Kazanılması

Amerika Birleşik Devletleri bir kenara bırakılırsa, spor dalları içerisinde en yoğun izleyici kitlesine ve büyük ekonomiye sahip, en popüler spor dalı olan futbolda endüstrileşme ile beraber, spor kulüplerinin giderleri⁷ gelirlerinden⁸ daha fazla artmıştır. Özellikle, (futbol ekonomisi içinde bulunan gelirlerdeki artışla doğru orantılı olarak) hızla artan futbolcu sözleşme fesih bedelleri kulüplerin bütçelerinin en büyük gider kalemini yaratmıştır. Anılan giderlerde görülen hızlı yükselme kulüplerin şirket dışından (yabancı) finansman kaynaklarına müracaatına ve bu yolla yükselen nisbetlerde borçlanmasına neden olmuştur. Futbolcu sözleşme fesih bedelleri ile genel giderleri de artan kulüpler, buna karşılık gelirlerini arttırmak için alternatif kaynak arayışlarına

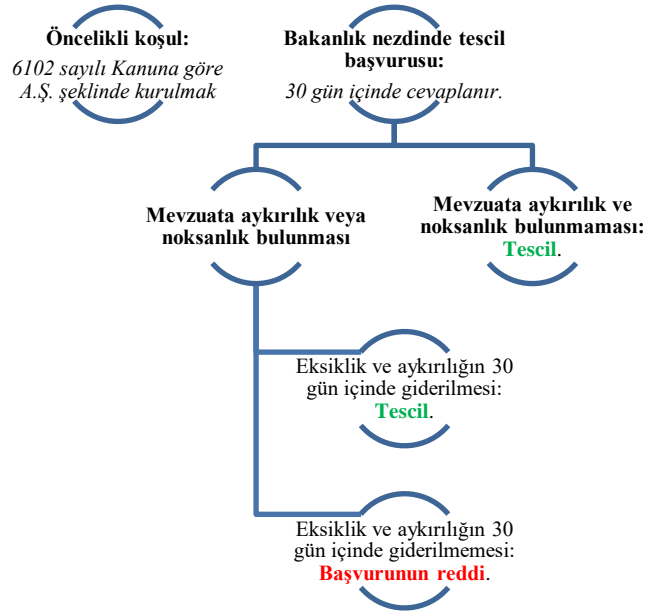
⁶ Komisyon Raporu, Genel Gerekçe, s. 10.

⁷ Oyuncu sözleşme fesih bedeli ödemeleri, oyuncu yıllık ücret ödemeleri, personel ödemeleri, seyahat giderleri bunlardan bazılarıdır.

⁸ Yayın gelirleri, oyuncu satışı üzerinden elde edilen sözleşme fesih bedeli gelirleri, reklam ve sponsorluk gelirleri, maç günü gelirleri bu türden gelir kalemlerinden bazılarıdır.

girmiştir. Şirketleşme ve sonrasında halka arz bu kaynak arayışının bir sonucudur. Şirketleşme ile spor kulüpleri profesyonel idare anlayışına, gelir çeşitlendirilmesine ve artışına, stadyumların yeniden inşası veya kapasitelerinin artırılmasına imkanına kavuşmuşlardır⁹.

Temas edilen gerekçeler sonucunda, amatör düzeyden endüstrileşmeye doğru bir yolculuk içinde olan spor kulüpleri için, şirketleşmenin teşvik edildiği söylenebilir. Kanun da bu doğrultuda, “spor anonim şirketi” şeklinde bir kavram yaratarak bu vasfın nasıl kazanılacağını düzenlemiştir. Spor anonim şirketi vasfının kazanılması SKSFK m. 14 hükmünde ele alınmaktadır. Hükmün lafzından anlaşıldığı üzere, spor anonim şirketi niteliğini kazanmak, öncelikle 6102 sayılı Kanun’a (TTK) göre bir anonim şirket olarak kurulmuş olmayı gerektirir. Ardından, bu anonim şirketin Gençlik ve Spor Bakanlığı’na spor anonim şirketi olarak tescil edilme yönünde başvurması gerekir. Bakanlık, incelemeyi otuz gün içinde tamamlar. Başvurunun uygun bulunması halinde ilgili anonim şirket «Spor Anonim Şirketleri Sicili»ne bir spor anonim şirketi olarak tescil edilir.

Spor anonim şirketi vasfının kazanılması konusunda, doğrudan spor anonim şirketi olarak kurulabilmenin mümkün olup olmadığı sorusu akla gelebilir. SKSFK m. 14 hükmünün lafzına bakıldığında, “kurulma” ve “başvuru” şeklindeki aşamaların da göz önünde tutulması sonucu, bu soruya olumsuz yanıt vermek gerektiği kanaatindeyiz. Dolayısıyla, ancak anonim şirket şeklinde hükmî şahsiyeti haiz bir şirket, spor anonim şirketi olarak tanınma başvurusunda bulunabilir. Bu sebeple, sportif faaliyetlerde bulunma amacını taşıyan bir spor kulübünün doğrudan spor anonim şirketi vasfını kazanması mümkün değildir. Bunun için izlenmesi gereken yol, anonim şirket şeklinde kurulmak (ya da sonradan şirketleşmek) ve ardından Gençlik ve Spor Bakanlığı’na başvuruda bulunmaktır.

⁹ Komisyon Raporu, m. 14 hükmü gerekçesi, s. 16.

Spor anonim şirketi vasfının kazanılması konusunda gündeme gelebilecek bir diğer soru, bu niteliğin kazanılması için bir başvurunun zorunlu olup olmadığıdır. Açık deyişle, belirli bir spor dalında faaliyet göstermekte olan spor kulübünün şirketleşmesi zorunlu mudur? SKSFK m. 14 hükmünde bu yönde bir açıklık yoktur. Dolayısıyla, Kanun'un mevcut haline istinaden ne bir spor kulübünün şirketleşmesi yönünde bir zorunluluk olduğu ne de halihazırda bir spor kulübü ile hukukî bağlantı içinde olan anonim şirketlerin "spor anonim şirketi" olarak tanınmak için Bakanlığa başvuru yapmak zorunda olduğu söylenebilir.

B. Asgari Sermaye Tutarı

SKSFK m. 14/3 hükmü, "spor federasyonlarının, *belirli liglerde mücadele edebilmek için spor anonim şirketi niteliğinde olma zorunluluğu* ve bu nitelikteki şirketler için (ödenmiş) sermaye tutarı bir milyon TL'den az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğu getirebileceği"ni ifade edilmektedir. Şu an için böyle bir kanunî zorunluluk bulunmamaktadır. Fakat, Kanun yoluyla tanınan bu yetkiye istinaden, ilgili federasyonlar tarafından, ilerleyen dönemlerde belirli spor dallarında faaliyette bulunabilmek için spor anonim şirketi olma zorunluluğu getirileceği söylenebilir.

Tebliğ'de ise bu konu kısmen açıklığa kavuşturulmuştur. Tebliğ m. 8 hükmüne göre, spor anonim şirketlerinin asgari sermayesi *bir milyon Türk Lirasından az olamaz*. Spor federasyonları da belirli liglerde yer alabilmek için spor anonim şirketi statüsünde olma yükümlülüğü ve bu şirketler için ödenmiş sermayesi bir milyon Türk lirasından az olmamak üzere asgari sermaye zorunluluğu getirebilir.

C. Spor Anonim Şirketleri Esas Sözleşmesinin Zorunlu İçeriği

Anonim şirket esas sözleşmesinin zorunlu içeriği TTK m. 339/2 hükmünde düzenlenmektedir. Tebliğ ile, spor anonim şirketleri açısından bu zorunlu esas sözleşme içeriğine ilave olarak başka konularda da bilgilere yer verilmesi gerekli görülmüştür. TTK m. 339/2 hükmüne ek olarak spor anonim şirketi esas sözleşmesinde bulunması zorunlu hususlar şunlardır (Tebliğ m. 5):

- Şirketin ticaret unvanında spor, sportif veya belirli bir spor dalını tanımlayacak ibarelerden biri ya da birkaçı.
- *Spor faaliyetlerinde bulunulmasını içerecek şekilde* esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
- Spor anonim şirketinin spor faaliyetlerinde kullanacağı renk, amblem ve benzeri diğer ayırıcı işaretleri tanımlayan ibareler.
- Spor faaliyetlerinde bulunulması taahhüt edilen spor dalları ve bu spor dallarında faaliyette bulunma hak ve yetkisini içeren hüküm.
- Faaliyette bulunduğu en yüksek harcamaya sahip spor dalındaki müsabakaların yapıldığı döneme göre şirketin hesap dönemi.
- Yönetim kurulu üyelerinde 7405 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri kapsamı dışında istenmesi halinde aranacak diğer nitelikler.

- Zorunlu kurullar dışındaki diğer kurulların oluşturulması halinde, bu kurul üyelerinde 7405 sayılı Kanunun kapsamı dışında istenmesi halinde aranacak diğer nitelikler.
- Bütçenin hazırlanması, yürürlüğe konulması ve uygulanması usulü.
- Öngörülmesi halinde spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan spor kulübü lehine düzenlenecek imtiyazlar.
- Bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinde, pay sahiplerine dağıtılacak kâr payları ve kâr payından yapılacak bedelsiz sermaye artırımları hariç olmak üzere şirket kârından kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere herhangi bir menfaat sağlanamayacağına dair hüküm.

D. Spor Anonim Şirketi VASFİNIN Kaybedilmesi

Spor anonim şirketi vASFİNIN hangi hallerde kaybedileceği de Kanun'un m. 14 hükmünde düzenlenmiştir. Anılan hükmün dördüncü fıkrasına göre, "Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, tescile ilişkin şartların kaybedilmesi, organların SKSFK hükümlerine aykırı biçimde oluşturulması ve Bakanlık tarafından yapılan yazılı ihtarla rağmen bu aykırılıkların ihtar tarihinden itibaren üç ay içinde giderilmemesi, taahhüt edilen hiçbir spor faaliyetine izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç yıl katılmama olgularının tespiti halinde" Spor Anonim Şirketleri Sicili'ndeki tescil iptal edilir.

E. Halka Açık Spor Anonim Şirketleri ve Sermaye Piyasası Mevzuatı

Spor anonim şirketi, halka açık olabileceği gibi pay senetleri borsada işlem görmeyen bir şirket de olabilir. Halka açık spor anonim şirketi, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m. 3/1-e hükmü uyarınca kitle fonlaması platformları aracılığıyla para toplayanlar hariç olmak üzere payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan spor anonim şirketlerini ifade eder (Tebliğ m. 4/1-g).

Halka açık spor anonim şirketleri sermaye piyasası mevzuatına tabidir. Tebliğ'de halka açık spor anonim şirketleri için getirilen hükümler, sermaye piyasası mevzuatının halka açık şirketler için getirdiği düzenlemelerden ayrılmadığı sürece uygulanır. Aynı konuda farklı hükümler olması durumunda halka açık spor anonim şirketlerine sermaye piyasası mevzuatı hükümleri uygulanır (Tebliğ, m. 2/2).

III. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNDE HİSSEDARLIK YAPISI

A. Sermaye Olarak Getirilebilecek Değerler Açısından

Spor anonim şirketlerinde hissedarlık yapısı, aynı başlığı taşıyan SKSFK m. 15 hükmünde ele alınmıştır. Hükmün ilk fıkrasına göre, "*Spor kulüpleri, belirli bir spor dalına ilişkin aktif ve pasiflerini bir bütün olarak, bir spor anonim şirketine sermaye olarak getirebilir veya devredebilir*" (m. 15/1). Madde gerekçesinde¹⁰, bu hükümlerle sporda şirketleşmenin yasal dayanağının oluşturulduğu ifade edilmekte ise de kural bu haliyle anonim şirketler hukukunda sermayenin oluşturulmasına dair bazı temel ilkelerle uyum içerisinde görünmemektedir.

Anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecek unsurlar nakit ve nakit dışı unsurlardan oluşabilir. Bunların nelerden ibaret olduğu TTK m. 342 hükmünde gösterilmiştir. Özellikle,

¹⁰ Komisyon Raporu, m. 15 hükmü gerekçesi, s. 17.

bilançolaştırılmayan unsurlar açısından yapılan tercihin sebebi, pay sahipleri açısından tek borç ilkesinin geçerli olduğu anonim şirket alacaklılarını korumaya yönelik gerekliliktir¹¹. Bir spor kulübünün aktif ve pasif varlıkları içerisinde, anonim şirkete sermaye olarak getirilemeyecek unsurların bulunması mümkündür. Örneğin, sözleşme fesih bedeli (bonservis) olarak, başka bir spor kulübünden olan vadesi gelmemiş alacak böyledir.

SKSFK ilgili madde gerekçesinde, m. 15 hükmüyle sporda şirketleşmenin önünün açılacağı belirtilmiştir. Ancak, bu hükmün vazedilmesi meri hukuka göre bir yenilik getirmemiştir. Üstelik bir spor anonim şirketine sermaye olarak getirilebilecek unsurlara dair TTK'da yer alan temel ilkelerin gözetilmemiş olması isabetli olmamıştır. Sermayenin tam ve efektif olarak oluşturulması yönündeki temel prensiplere aykırı bu düzenleme tekrar gözden geçirilmelidir.

B. Kulüp ve Spor Anonim Şirketi Arasındaki Hâkimiyet İlişkisi Açısından

Spor anonim şirketleri, bir spor kulübünün bağlı ortaklığı veya iştiraki olarak kurulabileceği gibi spor kulübünden bağımsız olarak da kurulabilir (Tebliğ m. 6/1). Ayrıca Kanun, spor anonim şirketine dönüşecek olan spor kulübü ve anonim şirket tüzel kişiliği arasında özel bir bağ aramaktadır. Bu bağ, SKSFK m. 15 hükmünün ikinci fıkrasında ele alınmıştır. Buna göre, “*Bir spor anonim şirketi ile SKSFK m. 15/1 anlamında malvarlığı ya da sözleşme, ortaklık, idare veya benzeri bir bağı olan spor kulübünün, ilgili spor anonim şirketinde TTK m. 195 anlamında doğrudan ya da dolaylı hâkimiyeti olmalıdır. Bu şekilde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan spor kulübü lehine düzenlenecek imtiyazlar hariç, spor anonim şirketlerinde; diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azınlığa TTK'da düzenlenmiş herhangi bir imtiyaz tesis edilemez*” (m. 15/2, cümle 1).

SKSFK m. 15/2 hükmü, TTK m. 195 çerçevesinde değerlendirilmelidir. Buna göre, şirketler topluluğunda *doğrudan hâkimiyet*, bir şirketin herhangi bir aracı gerçek ya da tüzel kişi bulunmaksızın başka bir şirket üzerinde hâkimiyetinin bulunmasıdır¹². Doğrudan hâkimiyette hâkim şirket, kendine ait bir hakka istinaden (örn. pay sahipliği) hâkimiyetini kullanmaktadır¹³. Böylelikle spor anonim şirketleri açısından doğrudan hâkimiyet, ilk olarak, bir spor kulübünün bir spor anonim şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak; oy haklarının çoğunluğuna sahip olduğu durumlarda ortaya çıkabilir. Ayrıca, söz konusu spor kulübü esas sözleşme uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haiz olursa da doğrudan hâkimiyet söz konusudur. İlgili spor kulübünün kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, (spor anonim şirketindeki) oy haklarının çoğunluğunu oluşturması halinde de doğrudan hâkimiyet vardır. Yine, bir spor kulübü, bir spor anonim şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa SKSFK m. 15/2 hükmü anlamında hâkimiyet oluşmuştur. Spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında hâkimiyet ilişkisinin ortaya çıkması için, TTK m. 195/1'de öngörülen haller dışında da bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna

¹¹ Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın. *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 21; Grigoleit AktG §27, Vedder, N. 8.

¹² Poroy, Reha/Çekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin. *Ortaklıklar Hukuku II*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, N. 2012a; Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 550; Hölters AktG §17, Krebs, N. 12; Koch AktG §17, Koch, N. 6.

¹³ BeckOGK AktG §17, Schall, N. 16; Koch AktG §17, Koch, N. 6.

veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, spor kulübünün hâkimiyetinin varlığına karinedir (TTK m. 195/2).

Nitekim, Tebliğ'in m. 7/2 hükmüne göre de aşağıdaki hallerde spor kulübü ve spor anonim şirketi arasındaki hâkimiyet ilişkisi şu hallerde var kabul edilmiştir:

- Oy haklarının çoğunluğuna sahip olmak.
- Esas sözleşme uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini veya aday gösterme hakkına sahip olmak.
- Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturmak.
- Spor anonim şirketini bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabilmek.
- Hâkim bulunduğu bir veya daha fazla şirket aracılığıyla spor anonim şirketine dolaylı olarak hâkim olabilmek.

TTK m. 195 hükmünde, şirketler topluluğu bağlamında doğrudan hâkimiyet yanında *dolaylı hâkimiyet* de düzenlenmiştir. Dolaylı hâkimiyet, bir şirketin bir ya da birden fazla gerçek ya da tüzel kişi vasıtasıyla diğer bir şirket üzerinde hâkimiyet sahibi olmasıdır¹⁴. Dolaylı hâkimiyette hâkim şirket, üçüncü kişilerin desteğine ihtiyaç duyar¹⁵. Bu sebeple, dolaylı hâkimiyette, oy hakkının kullanılmasına dair bir sözleşme gibi hukukî işlemler gereğince etkili olan üçüncü kişiler vasıtasıyla hâkimiyet kullanılmaktadır¹⁶. TTK m. 195/3 hükmü ile Kanun'un m. 15/2 hükmü bir arada değerlendirilirse, bir spor kulübünün, bir veya birkaç bağlı şirket aracılığıyla bir spor anonim şirketine hâkim olmasının, dolaylı hâkimiyeti meydana getirdiği görülür.

C. İmtiyazlar ve Özellikle Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı Açısından

Anonim şirketler hukukunda imtiyaz, pay sahipliği haklarından yararlanmada sermayeye katılım oranının esas alındığı temel ilkedden ayrılmaya imkân veren, diğer pay sahiplerinin elinde bulundurdukları paylarda bulunmayan özel bir hak ya da ayrıcalıktır^{17, 18}. SKSFK m. 15/2 hükmünde de paylara tanınabilecek imtiyazlara temas edilmiştir. Buna göre, "*Payları imtiyaz tanımaya konu olan spor anonim şirketi üzerinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan spor kulübü lehine düzenlenecek imtiyazlar hariç olmak üzere, spor anonim şirketlerinde; diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay gruplarına ve azlığa TTK'da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez*" (m. 15/2, c. 2). Kanun'un gerekçesinde¹⁹ de belirtildiği üzere, m. 15 hükmünün amacı spor kulüplerinin spor anonim şirketleri üzerindeki

¹⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 2012a; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 551; Koch AktG §17, Koch, N. 6.

¹⁵ Hölters AktG §17, Krebs, N. 12; Koch AktG §17, Koch, N. 6.

¹⁶ BeckOGK AktG §17, Schall, N. 16.

¹⁷ Aytuğar, Bilge. *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*, Oniki Levha Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 14; Levent Biçer. *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 103, 104.

¹⁸ Ayrıca bkz. TTK m. 478/2.

¹⁹ Komisyon Raporu, m. 15 hükmü gerekçesi, s. 17.

hâkimiyetinin, diğer paylara spor anonim şirketi payları üzerinde imtiyazlar tanınmak suretiyle zayıflatılmasının engellenmesidir.

Spor anonim şirketleri ve spor kulüpleri arasında tesis edilen bu hukukî ilişki, diğer anonim şirketlerle kıyaslandığında önemli bir farklılıktır. Zira TTK m. 360/1 hükmünde yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı bakımından özel kurallar kabul edilmiştir. Bu hükmün amacı, anonim şirketlerde azınlık konumunda bulunan pay sahiplerinin haklarının daha etkin bir şekilde korunmasına yönelik tedbirleri, yönetim kurulunda temsil edilerek şirketin idaresinde söz sahibi olmak suretiyle hayata geçirmektir²⁰.

TTK m. 360/1 hükmü, spor anonim şirketleri açısından uygulanamaz. TTK m. 360 hükmü, belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesini konu edinmektedir. Kanun'un m. 15/2 hükmünün gerekçesinde de ifade edildiği üzere, TTK m. 360 hükmünün spor anonim şirketleri açısından dışlanması arkasında yatan gerekçe, spor kulüplerinin spor anonim şirketleri üzerindeki yönetsel hâkimiyetini muhafaza etmektir. Bu noktada, spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri arasındaki yönetsel bağın korunması azınlığın korunması yönündeki olası ihtiyaçlara tercih edilmiştir.

D. Pay Sahipliğindeki Değişiklikler

1. Bildirim Yükümlülüğü

Tebliğ ile, Kanun'da bulunmayan bir düzenleme getirilerek belirli düzeylere ulaşan pay iktisaplarının Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bildirilmesi yükümlülüğü kabul edilmiştir. Tebliğ m. 6/4 hükmüne göre, “*Bir gerçek veya tüzel kişinin, spor anonim şirketi sermayesinin yüzde onunu veya daha fazlasını, halka açık spor anonim şirketlerinde ise yüzde beş veya daha fazlasını temsil eden payları edinmesi veya spor anonim şirketinin hâkimiyetinin el değiştirmesi sonucunu doğuran pay devirleri, devir tarihinden itibaren on beş gün içerisinde Bakanlığa bildirilir.*” Bu düzenlemenin kabul edilmesindeki gerekçenin, adil oyunu güvence altına almak yönündeki tedbirleri artırmak düşüncesi olduğu kanaatindeyiz. Zira, Tebliğ'in aynı maddesinin üçüncü fıkrasında, gerçek veya tüzel kişilerin aynı ligde yer alan birden fazla spor kulübünde veya spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı olarak hâkimiyetinin bulunamayacağı kabul edilmiştir.

2. Hisse Senedinin Devir Şekli Açısından

SKSFK, spor anonim şirketlerinin hisselerinin devir şekli açısından da emredici bir kural getirmiştir. Buna göre, bir spor kulübü ile bağlantısı olan spor anonim şirketlerinin payları nama yazılı olmalıdır (m. 15/3). Hükmün gerekçesine göre “böylelikle, bir kamu hizmeti olan sporun icra edildiği bu şirketlerin pay sahiplerinin kim olduklarının belli olması” sağlanacaktır²¹.

Spor anonim şirketleri açısından kabul edilen bu zorunluluğa karşılık, diğer anonim şirketlerde devir şekli bakımından paylar ikiye ayrılır. Bunlar hamiline ve nama yazılı paylardır

²⁰ Baltalı, Candemir. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*. Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 187; Ölmez, Fatih. *Belirli Grupların Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 53.

²¹ Tebliğ de ise oldukça farklı hatta kanuna aykırı bir düzenleme kabul edilmiştir. Tebliğ m. 6/2 hükmüne göre, “*Spor anonim şirketlerinin payları hamiline veya nama yazılı olabilir. Ancak, sermaye piyasası mevzuatına göre borsada işlem görenler hariç olmak üzere, bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinin paylarının nama yazılı olması zorunludur*”.

(TTK m. 484/1). Devir şekli bakımından farklı olan paylar arasında tür bakımından dönüşüm kabul edilmektedir (TTK m. 485).

SKSFK'nin kabulünde önemli bir tarihsel sebep ve spor ekonomisinin büyük bir kısmını oluşturan futbol kulüpleri ve özellikle, pay senetleri borsada işlem gören dört büyük futbol kulübünde mevcut hukukî durumun nasıl olduğu üzerinde durulmalıdır. Aşağıda, Haziran 2022 tarihi itibarıyla, bu konuda bazı veriler sunulmaktadır²²:

BORSA KODU	SERMAYE TUTARI	DEVİR ŞEKLİ AÇISINDAN PAYLAR		SERMAYEDEKİ ORANI		İMTİYAZ TÜRÜ		BORSADA İŞLEM GÖRME DURUMU	
		Nama	Hamiline	Nama	Hamiline	Nama	Hamiline	Nama	Hamiline
BJKAS	240.000.000 TL	600.000 TL	239.400.000 TL	%0,25	%99,75	YK'da temsil	Yok	İşlem görmüyor	İşlem görüyor
FENER	98.980.000 TL	10.250.000 TL	88.730.000 TL	%10,36	%89,64	YK'da temsil	Yok	İşlem görmüyor	İşlem görüyor
GSARAY	540.000.000 TL	135.000.000 TL	405.000.000 TL	%25	%75	YK'da temsil	Yok	İşlem görmüyor	İşlem görüyor
TSPOR	500.000.000 TL	255.001.645,98 TL	244.998.354,02 TL	%51	%49	YK'da temsil	Yok	İşlem görmüyor	İşlem görüyor

Tablodan da anlaşıldığı üzere, paylarını halka arz ederek finansman sağlayan bu dört anonim şirketin paylarının ortalama %78'i hamiline yazılıdır. Bu dört şirket, spor anonim şirketi vasfını kazandığında hamiline yazılı payların nama yazılı hale dönüştürülmesi gerekmektedir. Az önce de temas edildiği üzere, payların nama yazılı olması zorunluluğu getirilmesinin gerekçesi, pay sahiplerinin belli olmasını sağlamaktır. Ancak, bu amaca Kanun'un m. 15/3 hükmü olmadan da ulaşılabilmektedir. Özellikle, kara para aklamanın önüne geçilmesi ve terörizmle mücadele bağlamında kabul edilen bazı düzenlemelerle hamiline yazılı payların sahiplerinin belirlenmesi amacıyla Türk hukukunda bazı düzenlemeler kabul edilmiştir²³.

İlk olarak, TTK m. 486 hükmünün ikinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre, hamiline yazılı payların sahipleri ve bu kişilerin sahip oldukları paylara ilişkin bilgiler, senetler pay sahiplerine dağıtılmadan önce Merkezi Kayıt Kuruluşu'na (MKK) bildirilir. Yine, TTK Geçici m. 14 hükmüne göre de "hamiline yazılı pay senedi sahipleri, 31/12/2021 tarihine kadar MKK'ya bildirilmek üzere pay senetleri ile birlikte anonim şirkete başvurur. Başvuru sonrasında anonim şirket yönetim kurulu, beş iş günü içinde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgileri MKK'ya bildirir. Pay sahipleri anonim şirkete başvurmamış olursa TTK'da yer alan paya bağlı haklarını gerekli başvuru yapıncaya kadar kullanamazlar". 6263 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun m. 13 hükmünün ikinci fıkrasının ilk cümlesi de bu doğrultuda olup; hükme göre, "kaydileştirilmiş sermaye piyasası araçları nama veya hamiline yazılı olmalarına bakılmadan isim bazlı hesaplarda izlenir". Pay Tebliği²⁴'nin m. 48 hükmüne göre de "payları borsada işlem

²² Veriler, www.kap.org.tr internet sitesinden alınmıştır (E.T. 4.6.2022).

²³ Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, 16. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 274.

²⁴ VII-128.1, 22.6.2013 tarih ve 28685 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

gören ortaklıklar tarafından ihraç edilecek payların MKK nezdinde elektronik ortamda kayden ihracı ve bunlara ilişkin hakların hak sahipleri bazında izlenmesi zorunludur". Son olarak, Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ²⁵'in "Yatırımcı hesabı" başlıklı m. 11/1 hükmünün ilk cümlesine göre, "yatırımcı hesabı, hak sahibi adına açılmış, *nama veya hamiline yazılı olmalarına bakılmaksızın* kaydi sermaye piyasası araçlarının izlendiği hesaptır". Aynı düzenlemenin, "Alım-satım işlemlerinin kaydı" başlıklı m. 17/2 hükmünün ilk cümlesine göre de "borsa işlemlerinin gerçekleştirilmesinden sonra yatırım kuruluşları, Borsada satışı yapılan sermaye piyasası araçlarını, Tebliğ'in m. 13 hükmüne göre ilgili yatırımcı hesaplarının alt hesabı şeklinde, MKK tarafından bu işlem için açılmış olan alt hesaba aktarılır".

E. Şirket Kârından Sağlanacak Menfaatler Yönünden

Anonim şirketlerde, şirket sermayesinin azalması sonucunu doğurmadığı sürece, esas sözleşmede yer alacak bir hükme istinaden şirketi kuranlara "kurucu menfaatleri" bağlamında avantajlar sağlanabilir²⁶. Dolayısıyla, spor anonim şirketleri dışındaki anonim şirketlerde, şirket kârından yönetim kurulu üyeleri ve diğer kişilere menfaat sağlamak mümkündür. Hatta, esas sözleşmenin zorunlu içeriğini düzenleyen TTK m. 339/2-f hükmüne göre, varsa "*...kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler...*" esas sözleşmede yer alır.

Kuruculara menfaatler tanınabilmesi, şirketi kurarak faaliyete geçmesini sağlayan, bunun için emek ve zaman harcayarak riske giren girişimcileri mükâfatlandırmaktır²⁷. Ancak, "bir spor kulübü ile bağlantılı olan spor anonim şirketlerinde şirket kârından kuruculara, yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere herhangi bir menfaat sağlanamaz" (m. 15/4). Hükmün gerekçesine göre bu kural ile, "spor anonim şirketlerinin kulüp dışındaki pay sahiplerine çeşitli imtiyazlar tanınmasının ve böylece şirket sermayesinin azalması sonucunu doğurabilecek özel menfaatlerin önüne geçilmek" amaçlanmıştır.

Kanun ve gerekçe metninde, menfaat sağlama yasağının geçerli olması için spor kulübü ile spor anonim şirketi arasında bir bağlantının bulunması yeterli görülmüştür. «Bağlantı» kavramından ne tür bir ilişkinin anlaşılması gerektiği konusunda Kanun'da ya da gerekçede bir bilgi bulunmamaktadır. Herhalde, buradaki bağlantının m. 15 hükmündeki hâkimiyet çerçevesinde düşünülmesi yerinde olur.

F. Fair Play Açısından

SKSFK'ye göre, "*Gerçek veya tüzel kişilerin aynı ligde yer alan birden fazla spor kulübünde veya spor anonim şirketinde doğrudan veya dolaylı olarak hâkimiyeti bulunamaz*" (m. 15/5). Bu hükmün gerekçesine göre, m. 15/5 ile "şike ve benzeri hususların engellenmesi ve sporda fair play (dürüst oyun) ilkelerinin hâkim kılınması" amaçlanmaktadır. Sporun ruhunda yer alan rekabet duygusu ve adil oyuna yönelik gereksinim karşısında, diğer anonim şirketlerde (doğal olarak) benzeri bulunmayan bu yasağa spor anonim şirketleri açısından ihtiyaç duyulmuştur.

²⁵ II-13.1, 7.8.2014 tarih ve 29081 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

²⁶ Hazıroğlu, Elif Cemre. *Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Ortaklıklarda Kurucu Menfaatleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018, s. 44.

²⁷ Hazıroğlu, s. 44.

IV. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNİN YÖNETİMİ

Spor anonim şirketlerinin yönetimi ile ilgili hususlar SKSFK m. 16 hükmünde ele alınmıştır. Hükmün ilk fıkrasına göre, “*Spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşur*” (m. 16/1). Spor anonim şirketleri dışındaki şirketlere dair TTK m. 359/1 hükmüne göre de “anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur”. Görüldüğü üzere, TTK m. 359/1 ve m. 16/1 hükümleri özdeştir.

Spor anonim şirketleri dışındaki anonim şirketlerde seçilecek yönetim kurulu üyelerinin sahip olması gereken nitelikler, TTK m. 359 ve m. 363/2 hükümlerinde yer alır. Spor anonim şirketlerinin yönetim kurulu üyeleri hakkında ise, diğer mevzuatta aranan şartlara ilaveten m. 5/4 ve 5 de uygulanır (m. 16/3). Bunlardan m. 5/4 hükmü, belirli suçlardan mahkûm olmamayı, m. 5/5 hükmü ise, ilgili disiplin kurullarından hak mahrumiyeti cezası almamış olmayı şart olarak getirmektedir.

Kanun'un m. 16/4 hükmüne göre, “*Spor kulübü ve spor anonim şirketi yönetiminde yer alanlar aynı spor dalında ve aynı ligde faaliyet gösteren başka bir spor kulübü veya spor anonim şirketinin yönetiminde aynı anda görev alamazlar*”. Hükmün gerekçesine göre, böylelikle muhtemel suiistimallerin önüne geçilecek ve adil rekabet ortamıyla dürüst oyun prensibi uygulanacaktır.

V. SPOR ANONİM ŞİRKETLERİNE DAİR MALÎ HÜKÜMLER

SKSFK'nin yapılış süreci ve yürürlüğe girmesinden önceki dönemde, taslak düzenlemenin hukuk dünyasında yarattığı en büyük yankı malî hükümlerden kaynaklanmıştır. Özellikle, spor kulüplerinin yönetiminde bulunan kişilerin kontrolsüz ve iktisaden isabetsiz borçlanmaları sebebiyle ortaya çıkan devasa borç yükü, yönetici konumunda bulunan kişilerin belirli koşullarda bu borçlardan sorumlu tutulmak istenmeleriyle eritilmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, spor anonim şirketlerine dair malî hükümler Kanun'un m. 16 vd. hükümlerinde ele alınmıştır. Konu aşağıda, hak ve alacakların devri, borçlanma yetkileri, menfaat çatışmaları ve özellikle sorumluluk yönünden incelenmektedir.

A. Hak ve Alacakların Devri Yönünden

Spor anonim şirketlerinde hak ve alacakların devri SKSFK m. 20/4 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, spor anonim şirketleri, iki özelliğe sahip alacağın devri yönünden sınırlandırmalara tabi tutulmuştur:

- 1) *Bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde yirmi beşini aşan,*
- 2) *Mevcut yönetim kurulunun olağan görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek alacaklar.*

Spor anonim şirketlerinde bu türden alacakların devredilebilmesi için;

- a) *Sermayenin en az üçte birini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin katılacağı genel kurulda (toplantı nisabı),*

- b) *Toplantıya katılan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin sahip oldukları sermayenin en az dörtte üçünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu gerekir* (karar nisabı).

Bu koşulların sağlanması halinde dahi devredilecek alacaklar, bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin yüzde ellisini aşamaz.

Burada, TTK m. 408/2-f anlamında bir değerlendirme yapmak gerektiği kanaatindeyiz. Devri düşünülen şirket varlığı, bazı durumlarda toplam malvarlığının yüzde yirmisine kadar tekabül ederek önemli miktar teşkil edebilir²⁸. Ayrıca devri bahis konusu hak veya alacak, sayısal olarak malvarlığının küçük bir bölümünü oluştursa da nitelik olarak ve anonim şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi bakımından ciddi bir özelliği haiz olabilir²⁹. Dolayısıyla, 7405 sayılı Kanun'un m. 20/4 hükmüyle işaret edilen hak ve alacaklar da önemli miktarda şirket varlığı sayılabilir. Diğer anonim şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının devrinde, TTK m. 408/2-f ve m. 538/2 göz önünde tutulursa sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyları aranır. SKSFK m. 20 hükmünün gerekçesi, «uzun vadeli ve sağlıksız borçlanmanın önüne geçmek» olarak açıklanmıştır³⁰. Oysa kabul edilen önlem ile önemli miktarda şirket varlığı TTK'da öngörülen nisaplardan daha hafif nisaplarla devredilebilecektir. Burada, gerekçede temas edilen amacın gerçekleştirilebilmesi için doğrudan TTK m. 421/3 ve 4 hükümlerine yollama yapılması düşünülebilirdi.

B. Borçlanma Yetkisi Yönünden

SKSFK'nin genel gerekçesinde en çok temas edilen husus, spor kulüplerinin malî yapılarının sağlıksız borçlanma sebebiyle bozulduğudur. Bu sebeple, SKSFK m. 20/5 hükmünde borçlanma için sınırlar kabul edilmiştir. Buna göre, “*Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri, bir bütçe yılında önceki yıl brüt gelirlerinin en fazla yüzde onuna kadar borçlanabilir*”. Spor anonim şirketleri dışındaki anonim şirketlerde bu neviden bir borçlanma sınırı bulunmamaktadır. Böyle bir sınırın kabul edilmesinin sebebi spor anonim şirketlerini yönetenlerin görev sürelerini aşacak şekilde borçlanarak şirketi malî açıdan zor duruma sokmalarını engellemektir³¹.

Borçlanma sınırlarının aşılabilmesi sıkı koşullara tabi tutulmuştur. Kanun'un m. 20/5 hükmünün devamında borçlanma sınırlarının şu şartlarda aşılabileceği belirtilmiştir. Buna göre, %10'un üzerinde borçlanabilmek için;

- a) HAAO'larda *sermayenin çoğunluğunu oluşturan pay sahipleri veya temsilcilerinin olumlu oyu ve*
- b) Kapalı tip spor A.Ş.'lerde *sermayenin en az üçte ikisini oluşturan pay sahipleri veya temsilcilerinin olumlu oyu gerekir*.

Bu ek bütçe ile yapılacak borçlanma önceki yıl brüt gelirlerinin yüzde ellisinden fazla olamaz. Önceki yıl bütçelerindeki brüt gelirleri, giderlerinden fazla olan spor anonim şirketleri ise

²⁸ Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, N. 10-112.

²⁹ Songur, Damla. *Anonim Şirketlerde Önemli Miktarda Malvarlığı Üzerinde İşlemler*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 122.

³⁰ Komisyon Raporu, m. 20 hükmü gerekçesi, s. 18.

³¹ Komisyon Raporu, m. 20 hükmü gerekçesi, s. 19.

takip eden yıl bu sınırlamaların üzerinde söz konusu brüt gelir fazlası kadar ilave borçlanma yapabilirler.

Uygun görülen sınırlar, özellikle futbol kulüpleri için uygulanabilir görünmemektedir. Sebebi, bu kulüpleri TL bazında kazançlarına karşılık Euro bazında borçlanmaları ve yıllardır zarar etmeleridir.

C. Menfaat Çatışmaları Yönünden

Kanun koyucu, spor anonim şirketlerini yönetenler ile şirket arasında çıkabilecek menfaat çatışmalarını da öngörmüş ve bunu engellemeye yönelik bazı tedbirler almıştır. Bunlardan ilki şirket aktiflerinin devrini zorlaştırmak yönündedir. SKSFK m. 20/8 hükmüne göre, “*Spor anonim şirketleri; yönetim kurulu üyelerine, bunların eşleri ve üçüncü dereceye kadar hısımlarına, çalışanlarına, yüzde beş ve üzeri pay sahiplerine ve yönetim kurulu üyelerinin yüzde beş ve daha fazla pay sahibi olduğu şirketlere hak ve alacaklarını devredemez*”.

Menfaat çatışmalarını engellemek yönünden, *pasiflerin devralınması* da kapsama alınmıştır. Kanun’un m. 20/8 hükmünün devamına göre, “*Spor anonim şirketleri; yönetim kurulu üyelerine, bunların eşleri ve üçüncü dereceye kadar hısımlarına, üzerinde TTK m. 195 anlamında doğrudan ya da dolaylı hâkimiyeti bulunan kişilere borç veremez veya bu kişiler lehine rehin, kefalet, ipotek veya diğer bir teminat sağlayamaz, sorumluluk yüklenemez ve bunların borçlarını devralamaz*”.

Kanun’un m. 20/8 hükmü, yönetim kurulu üyeleri ve bunların sayılan yakınlarının şirkete borçlanması açısından bir yenilik getirmemektedir. Zira TTK m. 395 hükmü de bu doğrultudadır. Özellikle, Kanun’un m. 20/13 hükmünün son cümlesi, şirkete borçlanmanın kısıtlanması anlamında TTK hükümlerine nazaran bir farklılık ve gerileme olarak kabul edilebilir. Aslında, başlangıçta m. 20/13 hükmü ile TTK m. 395/2’nin son cümlesi aynı esasları kabul ediyor gibi görünse de TTK m. 395/2, son cümle hükmünün uygulanması için anonim şirketin zarara uğraması şart değildir. Oysa, Kanun’un m. 20/13 hükmü, borçlanma yasağına aykırı olarak borçlananların takip edilebilmesini sorumluluk hukuku bağlamında ele almış ve şirketin uğrayacağı bir zararın gerçekleşmesi şartına bağlamıştır.

Son olarak, TTK hükümlerine göre, borçlanma yasağına aykırılık halinde borçlanılan tutar için borçlanmaları doğrudan takip edebilecek kişiler şirket alacaklıları iken; SKSFK’e göre aynı yetkiye spor kulübü, spor anonim şirketi, spor anonim şirketi pay sahipleri ve bunların alacaklıları sahiptir. Bu açıdan, yasağı aykırılığın yaptırımını TTK hükümlerine nazaran ağırlaştırılmıştır.

D. Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticilerin Sorumluluğu Yönünden (m. 20/13)

Kanun’un m. 20/13 hükmü, spor anonim şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğunu düzenlemektedir. Bir anlamda, SKSFK’nin kabulüne kadar uzanan süreçte en önemli motivasyon, spor anonim şirketi ve yöneticilerini sorumluluk hukuku anlamında daha ağır bir yükümlülüğe tabi kılmaktır. Ayrıca, sorumluluğun genişlediği haller de kabul edilerek, spor anonim şirketi yöneticilerinin şirket adına yapacakları borçlanmalarda daha ihtiyatlı davranmaları hedeflenmiştir.

1. Kural

Spor anonim şirketlerinde yönetim kurulu üeleriyle yöneticilerin sorumluluğu Kanun'un m. 20/13 hükmünün ilk cümlesinde düzenlenmektedir. Buna göre, “*Spor anonim şirketi başkan ve yönetim kurulu üeleri ile yöneticileri; mevzuat, tüzük ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt veya ihmalle ihlal ettikleri takdirde kulüp, şirket, pay sahipleri ve alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludur*” (m. 20/13, c. 1). Bu hüküm, TTK m. 553 hükmüyle benzerlik taşımaktadır. TTK m. 553 hükmü kusur sorumluluğu esasına dayanmaktadır³². SKSFK'nin ilgili bu kısmında da haksız fiil sorumluluğuna benzer bir tercihte bulunularak; sorumluların şirket zararlarından ancak (kasıt ya da ihmal derecesinde) kusurlarının varlığı halinde sorumlu olacakları belirtilmiştir.

Haksız fiilden doğan borç ilişkilerinde, zarar gören zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır (TBK m. 50/I). Yukarıda sayılan kişiler ile şirket arasındaki hukukî ilişki ise kanaatimizce bir sözleşme temeline dayanmaktadır³³. Sözleşmelerde borca aykırılık ile ilgili TBK m. 112 hükmüne göre, borç hiç veya gereği gibi ifa edilmedikçe borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmezse, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür. Dolayısıyla, TTK m. 553 hükmüyle olduğu gibi SKSFK m. 20/13 hükmüyle de ispat yükü değiştirilmiştir. Bu yönüyle, TTK m. 553 hükmüyle SKSFK m. 20/13 hükmü arasında temel bir farklılık bulunmamaktadır. Kanun'un m. 20/13, c. 1 hükmü spor anonim şirketi yönetim kurulu üeleri ve yöneticileri açısından bir yenilik getirmemiştir. Zira aynı sonuca TTK m. 553 hükmüyle de ulaşılabilmektedir.

2. Sorumluluğun Genişlemesi

Sorumluluğa dair yukarıda temas edilen temel prensibe karşılık, zarara sebebiyet verenlerin SKSFK m. 20 hükmünün 4., 5., 8. ve 9. fıkralarına aykırılık hâllerine ilişkin sorumluluklarında kastın veya ihmalin aranmayacağı ve bu kişilerin, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiklerini ispat etmedikçe sorumluluklarının devam edeceği düzenlenmiştir. SKSFK m. 20 hükmünün ilgili fıkralarına göre şirkete zarar verici eylem ve işlemlerden yönetim kurulu üeleriyle yöneticilerin sorumluluğunu genişletenler şunlardır:

- a) m. 20/4: Hak ve alacakların devrinde spor A.Ş.'yi zarara uğratmak,
- b) m. 20/5: Spor A.Ş. adına borçlanma işlemlerinde şirketi zarara uğratmak,
- c) m. 20/8: Menfaat çatışmaları yönünden şirketi zarara uğratmak,
- d) m. 20/9: Spor A.Ş. adına veya hesabına yapılacak ödeme ve tahsilatlarda hukuka aykırılık sonucu şirketin zarara uğratmak.

Sayılan hallerde, spor anonim şirketi yönetim kurulu üeleri ve yöneticilerin sorumluluğunda kusurun ispatı yönünden TBK m. 112 hükmüne yaklaşılmıştır. TBK m. 112 hükmüne göre de borçlu, borca aykırılık halinde, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmediği müddetçe alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.

³² Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, §32, N. 72.

³³ BSK OR II, Wernli/Rizzi, Art. 710, N. 9. Bu konudaki diğer görüşler için bkz. Müller, Roland. *Der Verwaltungsrat als Arbeitnehmer*, Schulthess Verlag, Zürich-Basel-Genf, 2005, s. 44 vd.

Spor anonim şirketi yöneticilerinin Kanun'un m. 20/4, 5, 8 ve 9. fıkralarına aykırılık hâllerine ilişkin sorumluluklarında spor kulübü, spor anonim şirketi, spor anonim şirketi pay sahipleri ve bunların alacaklıları, spor anonim şirketinin yükümlendirildiği tutar için sorumluları doğrudan takip edebilir.

Her ne kadar hükmün gerekçesinde TTK ile benzer bir düzenleme kabul edildiği belirtilmiş ise de; hüküm anonim şirketler hukuku açısından önemli bir yenilik getirmektedir. Benzer bir kural, sadece, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan TTK m. 393 hükmünde sayılan yakınlarının şirkete borçlanması halinde geçerlidir (TTK m. 395/2): “*Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilir.*”

SONUÇ

7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu hükümleri üzerinde ve özellikle spor anonim şirketleriyle bu nitelikte olmayan anonim şirketler arasında SKSFK ve TTK hükümleri açısından yaptığımız incelemeyle ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- 1) Spor anonim şirketi vasfının kazanılması için öncelikle *bir anonim şirket olarak kurulmak* gerekir. Bir spor kulübünün şirketleşme sürecinde doğrudan spor anonim şirketi vasfını kazanması mümkün değildir.
- 2) SKSFK’de spor anonim şirketi olarak faaliyet göstermenin zorunlu olup olmadığına yönelik bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber, konu ile ilgili yetki ilgili spor dalını yöneten federasyonlara bırakılmıştır. Örneğin, futbol federasyonunun Süper Lig’de mücadele edecek spor kulüplerinin şirketleşme süreçlerini tamamlayarak bir spor anonim şirketi olarak faal olmalarını ve dolayısıyla 7405 sayılı Kanun’un özellikle sorumluluğa dair hükümlerine tabi olmalarını zorunlu kılması beklenebilir.
- 3) Spor kulüplerinin aktif ve pasif varlıklarını bir spor anonim şirketine sermaye olarak getirebilmeleri, özellikle TTK m. 342 anlamında anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecek değerlere dair temel prensiplere aykırılık yaratabilir. SKSFK m. 15/1 hükmünün TTK m. 342 hükmü çerçevesinde tekrar gözden geçirilmesi faydalı olur.
- 4) SKSFK m. 15/2 hükmüyle, spor kulüplerinin spor anonim şirketleri üzerindeki hâkimiyetinin sürekli kılınması için paylara imtiyaz tanınması hukukî rejiminde TTK çerçevesinde kabul edilen temel ilkelere nazaran farklı bir düzenleme kabul edilmiştir.
- 5) SKSFK m. 15/3 hükmüne göre, kimlerin bir spor anonim şirketinde pay sahibi olduğunun bilinebilmesi amacıyla, bu şirketlerin paylarının nama yazılı olması zorunlu kılınmıştır. Örneğin, dört büyük futbol kulübünün ortalama %78 oranındaki payları borsada hamiline yazılı hisse senedi olarak işlem görmektedir. Bu payların da nama yazılı paya dönüştürülmesi gerekir.
- 6) Aslında, olması gereken hukuk açısından nama yazılı paya dönüştürme işlemine de gerek yoktur. Zira, TTK m. 486 ve Geçici m. 14 başta olmak üzere bazı diğer ikincil düzenlemeler göz önüne tutulduğunda, hamiline yazılı paylar için dahi SKSFK m. 15/3 hükmüyle ulaşılmaya çalışılan sonuca meri hükümler ile de ulaşılabilmektedir.

- 7) Hak ve alacakların devrini konu edinen m. 20/4 hükmünde öngörülen nisapların ağırlaştırılması, TTK hükümleri de göz önünde tutulursa, yerinde olacaktır.
- 8) SKSFK m. 20/8 ve 13 hükümleri, anonim şirketlerde borçlanma yasakları incelendiğinde bir farklılık arz etmektedir. Bu hükümler ile, borçlanma yasağına aykırı olacak şekilde şirkete borçlanan kimseleri takip edebilecek kişilerin sayısı artırılmıştır.
- 9) Spor anonim şirketi yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerinin şirket zarara uğratmaları durumunda sorumluluklarını düzenleyen temel kural, TTK hükümleriyle aynı doğrultudadır.
- 10) Spor anonim şirketi yönetim kurulu üyeleriyle yöneticilerinin sorumluluklarının genişlediği hallerde ise sorumluluk doğuran fiilleri işleyen kişilerin ispat yükü açısından daha zor bir hukukî konumda oldukları söylenebilir.

KAYNAKÇA

Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

Aytuğar, Bilge. *Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz*, Oniki Levha Yayınevi, İstanbul, 2019.

Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*, 16. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Baltalı, Candemir. *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*. Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

Grigoleit, Christoph Hans (Hrsg.). *Aktiengesetz Kommentar*. 2. Auflage, Verlag C. H. Beck, München 2020. (Anılış: Grigoleit AktG §-, Yazar, N. -)

Haziroğlu, Elif Cemre. *Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Ortaklıklarda Kurucu Menfaatleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018.

Henssler, Martin (Hrsg.). *beck-online.GROSSKOMMENTAR zum Aktienrecht*, Stand: 01.02.2022, Verlag C. H. Beck, München, 2022. (Anılış: BeckOGK AktG §-, Yazar, N. -)

Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf. *Basler Kommentar Obligationenrecht II*, 4. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2012. (Anılış: BSK OR II, Yazar, Art. -, N. -)

Hölters, Wolfgang/Weber, Markus. *Aktiengesetz Kommentar*, 4. Auflage, Verlag C. H. Beck & Vahlen, München, 2022. (Anılış: Hölters AktG §-, Yazar, N. -)

Koch, Jens (Bearb., Begründet von Hüffer, Uwe). *Aktiengesetz*, 16. Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2022. (Anılış: Koch AktG §-, Yazar, N. -)

Levent Biçer. *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Müller, Roland. *Der Verwaltungsrat als Arbeitnehmer*, Schulthess Verlag, Zürich-Basel-Genf, 2005.

Ölmez, Fatih. *Belirli Grupların Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Temsili*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin. *Ortaklıklar Hukuku II*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2020.

Songur, Damla. *Anonim Şirketlerde Önemli Miktarda Malvarlığı Üzerinde İşlemler*, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın. *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.